

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

TRAKŲ R. PALUKNIO LONGINO KOMOLOVSKIO GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. balandžio 23–26 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Virginija Vaitiekienė.

Išorės vertintojai: Jolita Marcinkevičienė, Giedrė Volungevičienė ir Nijolė Zabukienė.

Vizito metu stebėtos 52 veiklos, įskaitant bendrojo ugdymo dalykų pamokas, neformaliojo švietimo užsiėmimus, priešmokyklinės grupės veiklą. Vertinimo metu gilintasi į mokinių, mokytojų ir specialistų veiklą pamokose, mokyklos vadovų, klasių vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą, kalbėtasi su Metodine bei Mokinių tarybomis, įsivertinimą koordinuojančia grupe, Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), mokyklos socialiniais partneriais, mokinių tėvais. Analizuota mokyklos veikla, nagrinėti mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai. Darbe vadovautasi Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu (2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1167 redakcija), Mokyklų išorės vertintojų elgesio kodeksu, informacijos fiksavimo formomis, naudotasi Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje aprašytais bendrojo ugdymo mokyklos veiklos rodikliais. Vertinimo procese ir ataskaitoje taikyta penkių vertinimo lygių skalė.

I. GIMNAZIJOS KONTEKSTAS

Paluknio seniūnija yra pietrytinėje Trakų rajono dalyje, nutolusi 28 km nuo rajono centro. Gimnazija yra viename pastate su Trakų r. „Medeinos“ gimnazija, kurioje vaikai ugdomi lietuvių gimtąja kalba. Dalis vidurinio ugdymo dalykų programų įgyvendinamos kartu abiejų mokyklų mokiniams. Trakų r. Paluknio Longino Komolovskio gimnazija – mažiausią skaičių mokinių ir jungtines klases turinti ilgoji gimnazija savivaldybėje. Daugumos šią mokyklą lankančių mokinių šeimų socialinė-ekonominė padėtis yra vidutinė: 43 proc. mokinių gauna nemokamą maitinimą ir paramą mokymo reikmenims įsigyti, apie 20 proc. šeimų priklauso rizikos grupei.

Gimnazija išsiskiria partnerystės ryšiais su kitomis institucijomis, pagarba tautinėms tradicijoms ir savita kultūrine veikla.

II. GIMNAZIJOS STIPRIEJI IR TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji gimnazijos veiklos aspektai

1. Gimnazijoje pripažįstami asmeniniai mokinių pasiekimai (1.2.1. – 2 lygis; nurodytas aspektas – 3 lygis).

Gimnazijoje dauguma mokinių turi gerų asmeninių mokymosi bei kitų veiklų pasiekimų – projektų, renginių, pilietinių iniciatyvų, būrelių ir konkursų. Gimnazija organizuoja įvairių dalykų mokyklinės olimpiadas, konkursus, o mokytojai padeda mokiniams pasiruošti, konsultuodami po pamokų. Geriausieji deleguojami ir kasmet sėkmingai dalyvauja rajoniniuose renginiuose, konkursuose bei laimi prizines vietas. Daugumos (84,4 proc.) mokinių dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose, ypač ansamblyje „Strumyk“, paveikia stiprina mokinių tautinį identitetą. Gimnazija vertina mokinių meninius kūrybinius (dailės ir technologijų) darbus: puošia mokyklą, jie įtraukiami į respublikinius leidinius. Mokykla pripažįsta ir lanksčiai skatina mokinius už jų asmeninius pasiekimus ir pažangą, siūlydama keliones po Lietuvą ir užsienio šalis: Lenkiją, Vokietiją.

Nuosekliai palaikomi mokinių asmeniniai pasiekimai tinkamai stiprina mokinių savivertę ir turi įtakos asmeninei ūgčiai.

2. Tinkamas mokymosi įprasminimas ugdymo procese, siejant su mokinių gyvenimo patirtimi (2.2.1. – 2 lygis; nurodytas aspektas – 3 lygis).

Išsami stebėtų pamokų protokolų analizė parodė, kad bandymo dirbti šiuolaikiškai ir šiuolaikinio poveikio pedagogine paradigma grįstose pamokose mokiniams gerai sekėsi išgyventi mokymosi džiaugsmą, netrūko aktyvių ir prasmingų ugdymo(si) veiklų, kurios padėjo patirti mokymosi sėkmę. Individualiuose pokalbiuose mokytojai sakė, kad jiems svarbu kiekvienam mokiniui sudaryti sąlygas ugdytis realiam gyvenimui, įprasminti mokymąsi. Išorinio vertinimo metu 27 proc. stebėtų pamokų įvardyti ugdomosios veiklos pamokose stiprieji aspektai susiję su tinkamu mokymosi įprasminimu, pavyzdžiui, „*panaudojama mokinių patirtis*“, „*netradiciniai mokymo metodai stimuliuo aktyvų mokymąsi*“, „*skirta dėmesio mokymo(si) įprasminimui*“, „*metodų įvairovės motyvavo mokinius*“, „*užtikrinamas mokymosi konstruktyvumas*“. Mokymosi įprasminimas, mokytojams parenkant ugdymo(si) metodus, formas ir užduotis, augina mokinius ir sudaro tinkamas sąlygas spręsti realaus pasaulio problemas.

3. Geri santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 3 lygis).

Mokiniai visų pamokų metu rodė didelę pagarbą mokytojams: mandagiai klausė, dėkojo už organizuotą pamoką. Tik pavienėse pamokose trūko susitarimų, mokiniai peržengė darbinio šurmulio ribas. Dauguma mokinių drąsūs ir savarankiški, patys sugebantys per pertraukas rasti prasmingų veiklų: žaidė stalo tenisą, šaškėmis; jaunesniųjų klasių mokiniai ir pradinukai paisė susitarimų – pertraukų metu vieni į kiemą nebėgo. Gimnazijoje vyrauja paveikus atviras bendravimas ir kuriama potenciali tarimosi kultūra. Mokiniai, mokytojai ir administracija patvirtino, jog mokyklos bendruomenė susitelkusi ir kiekvieną ketvirtadienį visuotiniame susirinkime aptaria mokyklinio gyvenimo sėkmes ir trūkumus. Pastebėtina, kas gimnazijoje lanksčiai siekiama, kad kiekvienas jaustųsi vertingas, reikalingas, saugus, jo nuomonė būtų išgirsta.

4. Saviti renginiai ir veiklų įvairovė (2.3.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis).

Trakų r. Paluknio Longino Komolovskio gimnazija, kaip tautinių mažumų mokykla, turi savitą neformaliojo švietimo pasiekimų: ansamblio „Strumyk“ koncertai, tautinių tradicijų puoselėjimas, sportiniai laimėjimai. Nuo 1990 m. mokykloje veikia lenkų dainų ir šokių mokinių kolektyvas „Strumyk“. Jis yra gimnazijos džiaugsmas ir pasididžiavimas. Su dideliu pasišventimu tęsia ir įgyvendina tautines tradicijas, savo puikiu dainavimu gražina gyvenimą Paluknyje, rajone, respublikoje, užsienyje. Planuojant neformaliojo švietimo užsiėmimų pasiūlą kryptingai atsižvelgiama į gimnazijos tradicijas ir turimą biudžetą. Gimnazijoje siūlomi būreliai: „Krepšinis – tinklinis“, „Foto-video“, „Judam kartu“, „Matematika kitaip“, „Jaunieji informatikai“. Mokykla yra atvira Paluknio kaimo bendruomenei, kuriami stiprūs bendruomeniniai ryšiai: lauko žaidimų aikštele, sporto treniruokliais naudojasi ne tik mokiniai, bet ir Paluknio gyventojai. Mokykla atlieka svarbų vaidmenį kurdama pozityvaus vaikų, paauglių, jaunuolių gyvenimo idėjas ir jį veiksmingai užpildo prasmingomis veiklomis.

5. Mokykloje pakanka įrangos ir priemonių ugdymui organizuoti (3.1.1. – 3 lygis).

Aprūpinimas organizacine technika atitinka gimnazijos poreikius (interaktyvioji lenta, daugialypės terpės projektoriai, kopijavimo aparatas, spausdintuvai, kompiuteriai, televizoriai, grotuvai). Biologijos kabinetas atnaujintas įranga, kurią finansavo Lenkijos ambasada Lietuvoje. Aktų salėje yra muzikinė, įgarsinimo aparatūra, pianinas su elektronine klaviatūra, sumontuotas projektorius, ekranas. Mokyklos teritorijoje pagal Europos Sąjungos reikalavimus įrengta sporto aikštelė, kurioje mokiniai pamokų metu ir po jų žaidžia krepšinį, tinklinį, futbolą. Vizito metu vertintojai pastebėjo, kad dauguma kabinetų aprūpinti reikalingomis vaizdinėmis priemonėmis: gausu plakatų, žemėlapių. Tinkamas įvairių mokymo priemonių panaudojimas ugdo mokinių kūrybiškumą, skatina siekti pažangos.

6. Gimnazijos erdvės estetiškos ir naudojamos veiksmingam ugdymui(si) bei mokinių poilsui (3.1.2.– 4 lygis).

Pokalbių metu paaiškėjo, jog nuolat tobulinamos gimnazijos edukacinės erdvės. Mokykloje kryptingai rūpinamasi mokinių gerove, jiems užsakytos spintelės. Gimnazijos koridorius puošia mokinių darbai, ekspozicija „Lietuvą kūrėme kartu“. II aukšto koridoriuje įrengtos zonos aktyviam ir pasyviam poilsui, bendravimui, kur mokiniai gali žaisti ugdomuosius, edukacinius, strateginius stalo žaidimus, spręsti kryžiažodžius, piešti. Vizito metu šiose aplinkose buvo gausu mokinių. Prie aktų salės įrengtose vitrinose eksponuojami mokinių sportiniai laimėjimai, koridoriuose – mokinių dailės darbai. Mokytojų poilsui, pasitarimams įrengtas jaukus mokytojų kambarys. Netradiciniams pamokoms įrengta lauko klasė, vaikai turi žaidimų aikštelę. Pokalbių su tėvais, mokiniais metu paaiškėjo, jog gimnazijos bendruomenė didžiuojasi, džiaugiasi estetiška aplinka gimnazijoje. Mokyklos interjeras: spalvų parinkimas, baldai ir jų išdėstymas, stendai, puošyba kuria gerą nuotaiką bei mokinių amžiui derantį jaukumą, ugdo darnos jausmą ir gerą skonį.

7. Tinkamas mokinių darbų demonstravimas (3.1.3. – 3 lygis).

Gimnazijos erdves puošia įvairūs mokinių darbai: fotografijos, tapybos, įvairia technika atlikti darbeliai klasėse. Iš pokalbių su mokiniais paaiškėjo, kad išklausa ir paisoma jų nuomonės dėl gimnazijos erdvių tobulinimo ir puoselėjimo. Mokinių iniciatyva įkurtas laisvalaikio kampelis, VIP zona. Šioje gimnazijoje dauguma mokinių jaučiasi svarbūs kurdami aplinkas: jie kartu su mokytojais sukūrė žaliąją lauko klasę. Mokinių darbų gausa išsiskiria pradinių klasių kabinetai, kaip jau minėta, koridoriuje įkurtas skaitymo kampelis. Dauguma mokinių domisi, vertina, saugo savo ir kitų darbus, mokosi iš jų. Mokinių darbų demonstravimas suteikia mokiniams poveikį galimybę suvokti save kaip asmenybę.

8. Materialiniai ištekliai panaudojami lanksčiai, pritraukiamos papildomos lėšos (4.1.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis).

Ištekliai paskirstomi tinkamai. Finansiniai ištekliai skirstomi skaidriai, prireikus randami papildomi pasinaudojant projektinio finansavimo ir veiklos galimybėmis. Didelę paramą gimnazija gauna iš asociacijos „Wspólnota Polska“ Lenkijoje, 2017 m. rėmėjai – UAB „Sanitex“, Lietuvos lenkų mokyklos draugija „Macierz Szkolna“. Mokykla yra finansiškai savarankiška, turi savo buhalteriją. Mokykla dalyvauja bendruomenės projektuose, kurie suteikia galimybę pagerinti ugdymo ir laisvalaikio aplinką, įsigyti papildomų priemonių ugdymo procesui tobulinti. Paluknio bendruomenės iniciatyva įvykdytas projektas, per kurį įrengta treniruoklių salė, ja gali naudotis mokiniai. Gimnazijoje tinkamas lėšų naudojimas sudaro geras sąlygas mokinių ugdymui.

9. Mokyklos veiklas skatinanti pasidalyta lyderystė (4.1.2. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis).

Iš pokalbių su mokyklos bendruomenės atstovais galima teigti, kad gimnazijoje sudarytos tinkamos sąlygos lyderystės gebėjimų ugdymuisi. Užduotys yra deleguojamos aktyviems ir pripažintiems mokytojams, metodinėms grupėms, skatinama asmeninės iniciatyvos organizuojant įvairius renginius. Gimnazija dalyvauja projekte „Lyderių laikas 3“. Pokalbiuose paminėta, kad direktoriaus pavaduotoja ugdymui, laikinai einanti direktoriaus pareigas, skatina mokytojus dalytis gerą patirtimi, draugiškai sutaria, bendrauja. Kalbant su mokyklos bendruomene keletas mokytojų įvardyta kaip lyderių, kurie telkia mokyklos bendruomenę pokyčiams, inovacijoms ugdymo srityje. Mokytojų lyderių iniciatyva įkurtas ir gyvuoja ansamblis „Strumyk“, organizuojami renginiai. Pasidalyta lyderystė tinkamai skatina gimnazijos kūrybiškumą, atsakomybę bei iniciatyvumą.

10. Gimnazija atvira bendradarbiavimui (4.2.3. – 3 lygis).

Pokalbyje dalyvavę socialiniai partneriai teigė, kad mokykla atvira pasauliui, o partnerystės lanksčiai planuojamos, siekiama jų perspektyvumo. Ant vienos gimnazijos sienos kabo meninis darbas – medis, kurio šakose surašyti socialinių partnerių pavadinimai. Gimnazija glaudžiai

bendradarbiauja su įvairiais socialiniais partneriais. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, kaimo bendruomene, vykdomos bendros veiklos su socialiniais partneriais sudaro galimybes mokytojams ir mokiniams plėtoti individualius gebėjimus, praturtina mokinių formalųjį ir neformalųjį ugdymą, padeda kompleksiskai siekti užsibrėžtų tikslų. Bendradarbiaujant su Paluknio bendruomene „Dienmedis“ mokyklos patalpose įrengta treniruoklių salė, kuria naudojasi ir mokiniai, ir bendruomenės nariai. Pokalbyje tėvai šį faktą nurodė kaip paveikų mokinių užimtumui po pamokų. Gimnazijos ryšiai paveikūs ir atviri, nes bendradarbiavimo su socialiniais partneriais prioritetai, tikslai, turinys ir formos yra tinkami ir lankstūs, gerai atspindi mokyklos gyvenimą, mokinių ir mokytojų poreikius.

Tobulintini gimnazijos veiklos aspektai

1. Sistemingas mokyklos indėlis į kiekvieno mokinio pažangą (1.2.2. – 2 lygis).

Išanalizavus dokumentus, iš pokalbių su mokytojais vertintojai nustatė, kad mokinių akademiniai apibendrinti pasiekimai ir lankomumas, elgesys pristatomi metodinių grupių, Mokytojų tarybos ir VGK posėdžių metu, tėvams kaip faktinė informacija, tačiau kiekvieno mokinio asmeninei ūgčiai ir pažangai skiriamas nesisteminis dėmesys. Posėdžiuose mažai svarstoma, kaip sukauptą informaciją panaudoti mokinių pasiekimų gerinimui ir pageidaujamo elgesio skatinimui. Klasių vadovai teikia (prevencinio darbo) ataskaitas, tačiau neanalizuojama, kas jau buvo taikyta ir kiek tai paveikė. Pokalbių metu nustatyta, kad gimnazijoje nėra susitarta dėl vieningos pažangos sąvokos sampratos. Mokinių pažangos stebėseną gimnazijoje tik išbandoma. Susipažinus su „Asmeninės pažangos stebėjimo“ turiniu ir jame fiksuota informacija, galima daryti išvadą, kad jis labiau orientuotas į apibendrintą mokinio akademinį pasiekimų pokytį, tačiau dalykų mokytojams ne visada padeda pažinti kiekvieno mokinio potencialias galimybes. Optimaliai išnaudodama „mažų klasių“ specifika, sistemingą kiekvieno vaiko stebėseną, apmąstydamą kiekvieno mokytojo darbo poveikį ir indėlį į mokinio pažangą, gimnazija pasiektų aukštesnės mokinių mokymosi kokybės.

2. Specialiosios pagalbos teikimas (2.1.3. – 2 lygis).

Gimnazija įsivertinimo metu nustatė ir 2016 m. NMVA teikiamoje anketoje nurodė, kad *„silpnoji sritis buvo pagalba mokiniui. Siekiant pagerinti šią sritį buvo atlikta mokinių ir mokytojų apklausa. Apklausos rezultatai nurodė veiklos kryptį – individualios konsultacijos, grupinis darbas, viešos konsultacijos prieš kiekvieną įskaitą ar egzaminą, mokinių įsivertinimas.“* Pokalbiai, pamokų stebėjimo protokolai patvirtina, kad šios priemonės veikia patenkinamai ir neišskirtinai padeda mokiniams siekti geresnių rezultatų. Gimnazijoje mokosi 4 specialiuosius ugdymosi poreikius turintys mokiniai. Būtina pastebėti, kad vertintojai fiksavo atvejų, o mokytojai tai patvirtino, jog yra ir daugiau mokinių, kuriems turėtų būti pritaikytos programos, tačiau tėvai tam prieštarauja. Pamokų stebėjimo protokoluose (6 proc.) vertintojai fiksavo pagalbą: mokiniai papildomai konsultuoti, jiems skirtos individualios ar lengvesnės užduotys. Išnagrinėjus gimnazijos dokumentus, iš pokalbių su mokytojais ir tėvais vertintojų komanda nustatė, jog gimnazijoje yra logopedinės pagalbos, ypatingai pradinių klasių mokiniams, bei sistemingos psichologinės pagalbos poreikis. Mokykla ir mokyklos savininkas turėtų užtikrinti, kad visiems mokiniams laiku ir pagal poreikį būtų teikiama profesionali ugdymosi, psichologinė ar specialioji pagalba.

3. Diferencijavimas, individualizavimas ir suasmeninimas pamokoje (2.2.2. – 2 lygis).

Gimnazijos ugdymo plane įsivardytas diferencijuoto ugdymo tikslas *„sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui sėkmingiau siekti individualios pažangos“* įgyvendinamas vidutiniškai. Analizuojant 2016–2017 m. m. gimnazijos įsivertinimo rezultatus paaiškėjo, kad gimnazija diferencijavimą ir individualizavimą išskyrė kaip tobulintiną sritį. Tai atsispindėjo ir stebėtose pamokose: išorės vertintojai 31 proc. stebėtų pamokų diferencijavimą, individualizavimą, suasmeninimą išskyrė kaip tobulintiną pamokos aspektą. Pokalbyje su VGK nariais pastebėta, jog gimnazijoje nėra tiriami mokinių mokymosi stiliai, pamokose į juos neatsižvelgiama. Nors mokytojai dirba mokinių skaičiumi mažose klasėse, tačiau vidutiniškai atsižvelgia į mokinių gebėjimus,

individualius poreikius, lūkesčius. Darbas su skirtingų poreikių mokiniais būtų veiksmingesnis, jeigu mokytojai mokinių skirtybes pripažintų ne tik teoriniame, bet ir praktiniame lygmenyje, t. y. pamokoje.

4. Pažangą skatinantis grįžtamasis ryšys (2.4.1. – 2 lygis).

Gimnazijoje patvirtintas „Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos aprašas“. Šis dokumentas skelbiamas gimnazijos interneto svetainėje. Mokinių tarybos atstovai bei individualiai kalbinti mokiniai teigė, kad kiekvienas mokytojas mokslo metų pradžioje supažindina mokinius su atskiro dalyko vertinimo sistema ir kriterijais, kuriuos nėra lengva įsiminti. Kai kuriuose kabinetuose pastebėta stenduose skelbiama mokinių vertinimo pamokoje tvarka. Tik keturiose (7,8 proc.) pamokose vertinimo kriterijai buvo aiškūs mokiniams, pamokoje mokytojo teikiama informacija apie mokymąsi buvo informatyvi ir asmeniška. Aiškių ir įvairių vertinimo kriterijų, savalaikės ir asmeniškos informacijos apie mokymąsi pateikimas skatintų mokinius siekti asmeninės pažangos, prisidėtų prie pasiekimų ir pažangos vertinimo lyginant su iškelto uždaviniu, didintų mokinių mokymosi motyvaciją, stiprintų mokėjimo mokytis kompetenciją ir, tikėtina, darytų teigiamos įtakos mokymosi rezultatams.

5. Gimnazijos veiklos vizijos bendrumas (4.1.1. – 2 lygis).

Gimnazijos strateginio plano tikslai dera su Trakų rajono savivaldybės 2018–2020 m. strateginio veiklos plano ugdymo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa. Mokyklos vizija dokumentuose ir gimnazijos puslapyje suformuluota skirtingai. Bendraujant su mokyklos bendruomene nei mokytojai, nei mokiniai, nei tėvai negalėjo įvardyti mokyklos vizijos ir kaip ji kurta. Atkreiptinas dėmesys, kad gimnazijos 2017–2020 m. strateginiame plane nurodoma, jog gimnazijos misija – „*sudaryti sąlygas asmenybės ūgčiai, įgyjant išsilavinimą pagal pagrindinio, vidurinio ugdymo programas*“, nors gimnazijoje vykdomos ir ikimokyklinio bei pradinio ugdymo programos. Vertintojai daro išvadą, kad aiškus vizijos nebuvimas turi įtakos gimnazijos veiklos kryptingumui bei veiklos planavimui. Vertintojai rekomenduoja mokyklos bendruomenei diskutuoti ir susitarti dėl gimnazijos vizijos keliais aspektais: aiškumo – suprasti, ko siekia, ką planuoja; realistiškumo – visi turi tikėti jos pasiekiamumu, kad galėtų matyti savo darbo rezultatus; bendruomenės įtraukimo – rengiant ir aptarinėjant gimnazijos viziją turi dalyvauti visa bendruomenė; motyvacijos – vizijoje turėtų atsispindėti tai, ką pasiekusi bendruomenė galėtų didžiuotis.